

DE TELEGRAAF, ZATERDAG 16 AUGUSTUS 2014

(Onverkorte versie)

oud-ambassadeur legt zere vinger bij falen in syrië

Koos van Dam ziet ISIS voorlopig niet verdwijnen

door Hans Kuitert

DEN HAAG, zaterdag

Met Amerikaanse en Europese wapenleveranties kunnen de Koerden ISIS misschien tegenhouden, maar zij zullen de religieuze extremisten voorlopig niet uit heel Noord-Irak kunnen verdrijven. In het Westen worden de Pesmerga's als 'grondtroepen' beschouwd tegen de radicale islam. Het voornaamste motief van de Koerden is echter het eigen autonome gebied te verdedigen, niet om ISIS buiten hun gebied te verslaan.

De oud-diplomaat Koos van Dam ziet veel strijders die vechten tegen Assad nu overlopen naar ISIS. Veel van hen zijn gedesillusioneerd omdat het Westen hen in hun strijd tegen Assad in de steek heeft gelaten

Arabist en oud-ambassadeur in onder meer Irak en Egypte, Koos van Dam, staat vierkant achter de wapenleveranties, er is wat hem betreft geen alternatief: „Het bewapenen van de Koerden is altijd beter dan ISIS. Omdat het Westen niet op grote schaal militair wil ingrijpen met grondtroepen zijn wapenleveranties het enige alternatief en natuurlijk op veel grotere schaal humanitaire hulp,” zegt Van Dam.

De oud-diplomaat: „Nu de Koerden wapens krijgen moet je niet verwachten dat ze die in de toekomst opgeven. De Koerden willen ook sterker staan tegenover Bagdad, zeker ook na hun recente bezetting van het belangrijke oliegebied in Kirkuk. Wat nu prioriteit moet hebben is het terugdrijven van ISIS en het stoppen van de gruwelijkheden. Het doel heiligt hierbij de middelen. Maar die eerste Amerikaanse luchtaanvallen zijn daarbij helaas nog niet veel meer dan speldenprikjes. Het moet in

eerste instantie van de Koerden komen want het Iraakse leger is sterk gedemoraliseerd.”

Fouten

„De focus is nu op Noord-Irak, waardoor wat in Syrië gebeurt veel minder aandacht krijgt. Er is natuurlijk een duidelijk verband tussen Syrië en Irak, het zijn communicerende vaten.” Wat Van Dam betreft zijn er door het Westen te veel fouten gemaakt bij de burgeroorlog in Syrië en na het verdrijven van Saddam Hoessein. Alleen de Koerden in Irak zijn er echt beter op geworden.

„Het Westen is tegen Assad, maar heeft de oppositie onvoldoende geholpen om Assad's val te helpen verwezenlijken. Ja, ze kregen wat nachtkijkers maar daar win je de oorlog niet mee. De sterke verdeeldheid onder de oppositie draagt ertoe bij dat de machthebbers weer sterker worden. Dat zie je in Syrië,” zegt Van Dam.

Het effect is inmiddels dat vele oppositiemilitairen in Syrië overlopen naar ISIS. „Als we Assad ten val hadden willen brengen hadden we de oppositie sterk moeten bewapenen. Zelf heb ik er altijd voor gepleit om ook met Assad te blijven praten in een poging om via dialoog een oplossing te helpen bewerkstelligen. Assad blijft naar mijn idee voor langere tijd aan de macht, maar als je dat aan het begin van de revolutie in Syrië zei dreigde je ervan te worden beschuldigd tegen de democratie te zijn” aldus Van Dam.

Resultaten

„Het gaat mij om de uiteindelijke resultaten, al moeten we zeker niet uit het oog verliezen wat hij allemaal heeft misdaan. Ik zie echter geen duidelijk plan bij het Westen, geen doelgerichte strategie. Assad viel ISIS nog nauwelijks aan, maar gebruikte ISIS om andere oppositiegroepen zo veel mogelijk te neutraliseren. Met Assad wil bijna niemand meer in zee, maar ik blijf van mening dat ISIS nu een groter gevaar is dan Assad.”

„In Irak is na de val van Saddam Hoessein in 2003 de fout begaan van buitenaf een “een soort sektarisch systeem op te dringen. Dat is desastreus. Het lijkt een beetje op het Libanese model en iedereen weet hoe slecht het daar heeft uitgekapt. De sjiiitische premier Al-Maliki heeft de soennieten sterk van zich vervreemd en daar ligt de voornaamste basis van de huidige problemen.”

Van Dam ziet nog een extra probleem. „De oude Baath, die door soennieten uit het noorden werd overheerst, maar ook seculier was, is niet verdwenen. Ik acht het waarschijnlijk dat hun geheim georganiseerde partijapparaat nog steeds bestaat. Mijn vermoeden is dat ze meedoen met ISIS met het idee dat zij de ISIS in een later stadium kunnen uitschakelen om dan tenslotte de macht in Irak te herwinnen. Om die reden doen ook diverse soennitische stammen mee. Maar het is een heel gevaarlijke gok om mee te doen omdat ISIS loyaliteitsverklaringen eist, en kun je dan nog terug zonder levensgevaar?”

Het gaat nu om de confrontatie met een ultra-radical islamitische beweging, constateert Van Dam. “Iedereen is doodsbenuwd, uit angst sluiten mensen zich er bij aan, of vluchten weg. Het kalifaat van ISIS neemt de regels van het oorspronkelijke kalifaat jegens christenen, als getolereerde minderheid niet in acht. Andere religieuze minderheden beschouwen ze als ketteren. Ze worden vermoord en

als zij zich bekeren lopen ze net zo goed de kans te worden gedood. Dit is religieus fanatisme in zijn verschikkelijkste vorm”, zegt Van Dam

De oud-ambassadeur houdt het hart vast. “Van ISIS ben je nog lang niet af omdat ze fanatiekelingen zijn met een blijkbaar uitstekende organisatie. Het is een olievlek, ze zitten ook in Zuid-Syrië bij de Jordaanse grens. Andere gebieden zijn in gevaar, Jordanië, Libanon. De aanhang en sympathisanten zitten op veel meer plekken.”

Van Dam: “Het gaat er nu om ze tegen te houden en terug te dringen en ook dat kan heel lang duren, maar één ding is zeker het Koerdische gebied krijgen zij niet gemakkelijk onder controle. Een opmars verder richting Bagdad lijkt wat dat betreft eenvoudiger voor ISIS.”